ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1961

Vyhlásené: 7. 12. 1961 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

135

ZÁKON

z 30. novembra 1961

o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1
Úvodné ustanovenie

(1) Vysoko rozvinutý hospodársky, politický a kultúrny život v našom štáte vyžaduje, aby pozemné komunikácie spĺňali požiadavky bezpečnej, rýchlej, plynulej a hospodárnej dopravy, podporovali rozvoj a plnenie úloh v priemysle a pôdohospodárstve, napomáhali rozvoju motorizmu a technickému vývoju dopravných prostriedkov, prispievali k rozširovaniu cestovného ruchu a zodpovedali požiadavkám obrany štátu. Preto sa pozemné komunikácie postupne podľa plánu zlepšujú a budujú podľa zásad najpokrokovejšej techniky a technológie a zabezpečuje sa ich účelná a hospodárna správa.

(2) Pozemné komunikácie sa rozdeľujú podľa dopravného významu, určenia a technického vybavenia na diaľnice, automobilové cesty, miestne komunikácie a účelové komunikácie. Diaľnice a automobilové cesty tvoria jednotnú komunikačnú sieť.

Prvá časť
PLÁNOVANIE A SPRÁVA POZEMNÝCH KOMUNIKÁCIÍ

§ 2

(1) Výstavba a prestavba pozemných komunikácií sa vykonáva na základe štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva. Výstavbu a prestavbu automobilových ciest a miestnych komunikácií plánujú národné výbory, výstavbu diaľnic plánuje ministerstvo dopravy a spojov, výstavbu a prestavbu účelových komunikácií plánujú organizácie, ktorým tieto komunikácie slúžia.

(2) Plány rozvoja diaľnic, automobilových ciest a miestnych komunikácií sú podkladmi pre prípravu investičnej výstavby a vypracovanie územných plánov rajónov a sídlisk.

§ 3
Správa pozemných komunikácií a dozor nad nimi

(1) Správa automobilových ciest a miestnych komunikácií a dozor nad nimi patrí národným výborom.; národné výbory vykonávajú tieto úlohy buď priamo alebo prostredníctvom im podriadených hospodárskych alebo rozpočtových organizácií (ďalej len „organizácie cestného

hospodárstva"). Ministerstvo dopravy a spojov rieši v úzkej spolupráci s národnými výbormi základné otázky rozvoja a správy automobilových ciest a miestnych komunikácií.

(2) Správa diaľnic a dozor nad nimi patrí Ministerstvu dopravy a spojov, prípadne organizácii jemu podriadenej.

(3) Správa účelových komunikácií patrí k organizáciám, ktorým tieto komunikácie slúžia. Ak slúži účelová komunikácia niekoľkým účastníkom, znášajú náklady na výstavbu a údržbu organizácie, ktoré ju najčastejšie užívajú, a to spracidla podľa miery užívania; ak nedôjde medzi nimi k dohode, rozhodne miestny národný výbor. Dozor nad účelovými komunikáciami vykonávajú miestne národné výbory, pokiaľ nejde o účelové komunikácie v uzavretých priestoroch alebo objaktoch.

(4) Pracovníci národných výborov a organizácií cestného hospodárstva, ktorí sú poverení výkonom dozoru nad diaľnicami alebo automobilovými cestami, prípadne miestnymi alebo účelovými komunikáciami, sú povinní viesť užívateľov týchto komunikácií k ich ochrane a k zachovaniu poriadku na nich a oprávnení zisťovať totožnosť osôb, ktoré sa dopustia konania ohrozujúceho komunikáciu alebo premávku na nej. Pri výkone svojej funkcie majú služobný odznak (preukaz).

Druhá časť
CESTY

Diel 1
Užívanie a ochrana ciest

§ 4
Cestná sieť

(1) Automobilové cesty, včítane prejazdných úsekov v mestách a iných obciach, sú komunikácie zaradené do cestnej siete, jednotne budované a spravované; slúžia predovšetkým doprave medzi sídliskami (obcami). Do cestnej siete patria aj pozemné komunikácie mimo územia zastavaného alebo určeného na súvislé zastavenie, ktoré spojujú železničné stanice, letištia pre pravidelnú verejnú dopravu a verejné prístavy s diaľnicami a automobilovými cestami, pokiaľ ako účelové komunikácie neslúžia prevažne prevádzke alebo správe týchto zariadení.

(2) Účelné usporiadanie cestnej siete sa zabezpečuje výstavbou nových automobilových ciest alebo zaradením miestnych, prípadne účelových komunikácií do cestnej siete. Automobilové cesty, ktoré nie sú potrebné pre účelné usporiadanie cestnej siete, možno z tejto siete vyradiť a zaradiť do siete miestnych komunikácií alebo medzi účelové komunikácie alebo ich možno zrušiť.

§ 5
Súčasti ciest

Súčasti ciest sú všetky zariadenia, stavby, objekty a diela, ktoré sú potrebné pre úplnosť, zabezpečenie a ochranu ciest a na zaistenie bezpečnej, rýchlej, plynulej a hospodárnej premávky na nich.

§ 6
Všeobecné užívanie ciest

(1) Premávku na cestách upravujú osobitné predpisy. V medziach týchto predpisov smie každí bezodplatne užívať cesty obvyklým spôsobom na účely, na ktoré sú určené. Pri tom sa musí užívateľ prispôsobiť stavebnému stavu a povahe cesty; nesmie ju poškodzovať ani rušiť poriadok na nej.

(2) Pri znečistení cesty, ktoré spôsobí alebo môže spôsobiť závadu v zjazdnosti, alebo pri jej opotrebení nad obvyklú mieru je organizácia, ktorá závadu spôsobila, povinná ju bez odkladu odstrániť a uviesť cestu do pôvodného stavu; ak sa tak nestane, je povinná uhradiť náklady spojené s odstránením znečistenia alebo s uvedením cesty do pôvodného stavu. Ak nedôjde k dohode o náhrade nákladov, rozhodne o nej okresný národný výbor, v územnom obvode ktorého došlo k znečisteniu, prípadne k opotrebeniu nad obvyklú mieru.

(3) Všeobecné predpisy o náhrade škody nie sú ustanovením odseku 2 dotknuté. O vyrovnaní škôd spôsobených vozidlami ozbrojených sborov platí osobitná úprava.

§ 7
Uzávierky a obchádzky

Premávka na cestách môže byť čiastočne alebo úplne uzavretá, prípadne môže byť nariadená obchádzka, ak to vyžadujú nevyhnutne všeobecné záujmy, najmä záujmy bezpečnosti dopravy alebo záujmy stavby, údržby alebo ochrany cesty. O uzávierke a obchádzke rozhoduje okresný, prípadne krajský národný výbor v dohode s dopravným inšpektorátom. Užívatelia cesty nemajú nárok na náhradu prípadných vyšších nákladov, ktoré im vzniknú v dôsledku uzávierky alebo obchádzky, národný výbor je však povinný sa starať, aby uzávierka bola vždy obmedzená na pokiaľ možno najkratší čas a aby obchádzka bola riadne technicky zabezpečená a bola čo najvýhodnejšia.

§ 8
Zvláštne užívanie ciest

(1) Na užívanie cesty nad obvyklú mieru je potrebné povolenie okresného, prípadne krajského národného výboru, vydané v dohode s dopravným inšpektorátom; národný výbor môže udelené povolenie odvolať alebo viazať jeho platnosť na podmienky. Povolenie nie je potrebné pre vozidlá ozbrojených sborov.

(2) Pokiaľ osobitné predpisy dovoľujú umiestňovať iné zariadenia na cestách alebo v cestnom telese (telekomunikačné a energetické vedenia a pod.), musí byť spôsob ich umiestnenia, vykonanie opráv a údržby, ako aj odstránenie vopred prejednané s okresným národným výborom.

(3) Povolenie na zvláštne užívanie cesty nezbavuje užívateľa povinnosti na náhradu podľa ustanovení § 6 ods. 2 a 3.

§ 9
Zodpovednosť za stav ciest

(1) Užívatelia cesty nemajú nárok na náhradu škody, ktorá im vznikla zo stavebného stavu cesty alebo jej povahy.

(2) Organizácia cestného hospodárstva však zodpovedá za škody vzniknuté užívateľom cesty z nehody, ktorej príčinou boli závady v zjazdnosti (napr. výtlky, výmole alebo hrbole v inak dobrom povrchu cesty, nevhodne uložený udržiavací materiál, poľadovica, záveje, spadnuté stromy alebo kamene) okrem prípadu, že nebolo v medziach možností tieto závady odstrániť ani na ne predpísaným spôsobom upozorniť.

§ 10
Ochrana ciest

(1) V okolí ciest sa nesmie podnikať nič, čo by cesty a premácku na nich ohrozovalo. Na odvrátenie takéhoto ohrozenia uloží okresný národný výbor v dohode so zúčastnenými orgámni nevyhnutné opatrenia; pritom sa môže tiež rozhodnúť po predchádzajúcom upozornení toho, kto

ohrozenie vyvolal, že potrebné opatrenia sa vykonajú na jeho náklad.

(2) Vlastníci (užívatelia) nehnuteľností v susedstve cesty musia dovoliť, aby okresný národný výbor urobil na ich pozemkoch potrebné opatrenia na zabránenie zosuvu skál a pôdy, ak vznikne toto nebezpečenstvo výstavbou alebo prevádzkou cesty alebo prírodnými vplyvmi; ak však vznikne toto nebezpečenstvo z konania vlastníkov (uťívateľov) susedných nehnuteľností, sú povinní urobiť na dotknutých pozemkoch potrebé opatrenia vlastným nákladom.

§ 11
Cestné ochranné pásma

(1) Na ochranu ciest a premávky na nich mimo územia zastavaného alebo určeného na súvislé zastavanie slúžia cestné ochranné pásma. V medziach vykonávacích predpisov určí tieto pásma okresný národný výbor.

(2) V cestných ochranných pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohroziť cesty alebo premávku na nich; okresný národný výbor povoľuje v odôvodnených prípadoch výnimky z tohto zákazu alebo obmedzenia.

(3) Okresný národný výbor môže nariadiť vlastníkovi (užívateľovi) nehnuteľnosti, aby v cestnom ochrannom pásne odstránil alebo upravil stavbu alebo iné zariadenie, stromy, kry alebo iné porasty, prípadne aby upravil povrch pôdy. Náhrada za odstránené stavby a iné zariadenia sa poskytuje, ak sa vykonali pred určením cestného ochranného pásma; za stavby a zariadenia postavené po určení cestného ochranného pásma sa poskytuje náhrada len vtedy, ak boli postavené podľa podmienok určených pri povolení stavby alebo zariadenia, ak z týchto podmienok nevyplýva, že náhrada sa neposkytne. Výšku náhrady určí okresný národný výbor. Ostatné stavby a zariadenia je povinný ich vlastník (užívateľ) odstrániť bez náhrady.

§ 12
Ochrana výstavby ciest

Ochranu plánovanej výstavby cesty zabezpečuje okresný národný výbor určením stavebnej uzávery v šírke cestných ochranných pásiem (§ 11 ods. 1). Na takto určených územiach sa nesmú stavať a vykonávať stavebné práce vyžadujúce rozhodnutie o prípustnosti stavby podľa zákona o stavebnom poriadku a vykonávacích predpisov k nemu vydaných ani terénne úpravy, ktoré podstatne menia vzhľad prostredia alebo odtokové pomery; okresný národný výbor povoľuje v odôvodnených prípadoch výnimky z tohto zákazu.

§ 13
Pomocné cestné pozemky

Účelom správy ciest a umiestňovania nadzemných a podzemných vedení každého druhu slúžia pruhy priľahlých pozemkov, ktoré sú v správe organizácie cestného hospodárstva (pomocné cestné pozemky). Pruhy priľahlých pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve (užívaní) iných organizácií (osôb), môžu sa získavať na ten istý účel dohodou s vlastníkmi (užívateľmi) týchto pozemkov, prípadne vyvlastnením. Šírku týchto pruhov určí v medziach vykonávacích predpisov okresný národný výbor.

§ 14
Cestné stromovie

Okresné národné výbory sa starajú, aby na pomocných cestných pozemoch sa vysádzali a pestovali stromy a kry, najmä ovocné stromy (cestné stromovie); pritom treba dbať, aby nebola ohrozená bezpečenosť cestnej premávky alebo neúmerne sťažené použitie týchto pozemkov pre

účely správy ciest, pre umiestňovanie nadzemných a podzemných vedení každého druhu ani obhospodarovanie susedných poľnohospodárskych pozemkov.

§ 15
Vstup na susedné pozemky

Pracovníci národných výborov a organizácií cestného hospodárstva môžu vstupovať na nezastavané pozemky v okolí cesty a vykonávať tam nevyhnutné opatrenia pre účely výstavby, dozoru, postavenia zásnežiek a na iné účely súvisiace so správou cesty, pokiaľ na to nie je potrebné povolenie podľa osobitných predpisov; sú povinní sa usilovať, aby škoda, pokiaľ sa jej nemožno pri týchto prácach vystríhať, bola čo najmenšia. Spôsobenú škodu uhradzuje organizácia (orgán), ktorá zamestnancov vyslala. Ak nedôjde k dohode o náhrade škody, rozhodne o nej okresný národný výbor, v územnom obvode ktorého ku škode došlo.

Diel 2
Stavba ciest a ich styk s okolím

§ 16
Rozhodnutie o prípustnosti stavby

Na začatie stavby (novostavby, prestavby) cesty a v rozsahu vymedzenom vykonávacími predpismi aj na jej úpravy je potrebé rozhodnutie o prípustnosti stavby, ktoré vydáva okresný národný výbor; pritom použije ustanovenia zákona o stavebnom poriedku a vykonávacích predpisov k nemu vydaných. Pri rozhodnutí o prípustnosti stavby treba zabezpečiť ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu, najmä ornej pôdy, ochranu lesného fondu, ako aj ochranu ostatných všeobecných záujmov, pokiaľ budú stavbou dotknuté.

§ 17
Vyvlastnenie

O vyvlastnení nehnuteľností alebo práv k nehnuteľnostiam pre účely stavby a správy ciest, ako aj pre plnenie ostatných úloh určených týmto zákonom platia ustanovenia zákona o stavebnom poriadku a vykonávacích predpisov k nemu vydaných.

§ 18
Styk s inými komunikáciami, vedeniami každého druhu, vodami, vodohospodárskymi a inými dielami a s územím, v ktorom sa dobývajú nerasty

(1) Ak je to z technických dôvodov nevyhnutné alebo ak to vyžaduje všeobecný záujem, môže cesta pretnúť iné komunikácie, elektrické, telekomunikačné, vodovodné, kanalizačné a iné vedenia, zariadenia na rozvod tepla a zariadenia na rozvod vyhrievacích plynov, vody, vodohospodárske a iné diela, ako aj územie, v ktorom sa dobývajú nerasty, alebo sa ich inak dotknúť alebo môže byť nimi preťatá alebo inak dotknutá, a to spôsobom primeraným potrebám národného hospodárstva a miestnym pomerom tak, aby boli čo najmenej dotknuté záujmy zúčastnených organizácií (orgínov).

(2) Nové križovatky ciest so železnicami sa zriaďujú zásadne mimo úrovne koľají; výnimky povoľuje okresný národný výbor v dohode s dopravným inšpektorátom a so súhlasom Ministerstva dopravy a spojov. Doterajšie križovatky v úrovni koľají musia sa postupne podľa plánu nahradzovať križovatkami mimoúrovňovými.

(3) Elektrické, telekomunikačné, vodovodné, kanalizačné a iné vedenia, zariadenia na rozvod tepla a zariadenia na rozvod vyhrievacích plynov musia byť umiestnené tak, aby cesta a premávka na nej neboli ohrozené, aby bolo umožnené riadne udržiavanie zriadených vedení a zabezpečená

kontrola ich stavu a aby tieto vedenia netrpeli následkami premávky na ceste.Vedenia, ktoré nezodpovedajú týmto požiadavkám, musia sa postupne podľa hospodárskej účelnosti a záujmov bezpečnosti premávky odstraňovať alebo premiestňovať spravidla na pomocné cestné pozemky.

(4) Ak sa má zrušiť cesta v dôsledku inej investičnej výstavby, je investor tejto výstavby povinný zabezpečeiť výstavbu náhradnej cesty zodpovedajúcej dopravným potrebám.(5) Inak o styku ciest s vedeniami každého druhu, s vodami, vodohospodárskymi a inými dielami a s územím, v ktorom sa dobývajú nerasty, ako aj o križovatkách ciest so železniicami a o zabezpečení týchto križovatiek a o používaní ciest pre vedenie koľají železníc platia osobitné predpisy.

§ 19
Používanie ciest pri veľkých stavbách

(1) Ak sa má pri veľkej stavbe, ako je stavba veľkého vodohospodárskeho diela, sídliska alebo rozsiahleho priemyslového závodu, alebo pri ich pevádzke používať cesta v podstatne zvýšenej miere, ktorej stavebnotechnické vybavenie cesty nezodpovedá, musia byť v projektovej dokumentácii a v rozpočte tejto stavby zabezpečené potrebné úpravy dotknutých ciest, a to v dohode s okresným, prípadne krajským národným výborom; náklady potrebných úprav znáša investor stavby.

(2) Povinnosť na náhradu nákladov podľa § 6 ods. 2 a 3 nie je ustanovením odseku 1 dotknutá.

Tretia časť
Dialnice

§ 20

(1) Diaľnice sú určené na rýchle a hospodárne spojenie rozvinutých hospodárskych oblastí motorovými vozidlami; budjú sa spravidla ako komunikácie s oddelenými protismernými vozovkami a mimoúrovňovým križovaním všetkých ostatných komunikácií.

Štvrtá časť
MIESTNE ÚČELOVÉ KOMUNIKÁCIE

§ 21
Sieť miestnych komunikácií

(1) Miestnymi komunikáciami sú všeobecne prístupné a používané ulice, cesty a priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych komunikácií, jednotne budované a spravované pre územie obce.

(2) Siete miestnych komunikácií musia sa v súlade s územnými plánmi budovať a udržiavať tak, aby uľahčovali osídlenie a vyhovovali potrebám miestnej dopravy, prípadne dopravy poľnohospodárskej, a ak to všeobecné záujmy vyžadujú, aj potrebám diaľkovej dopravy a potrebám obrany.

(3) O súčastiach, užívaní a ochrane miestnych komunikácií, o zodpovednosti za ich stav a o premávke na nich, ako aj o ich stavbe a styku s okolím platia primerane ustanovenia §§5 až 19 s tou zmenou, že pôsobnosť, ktorá podľa týchto ustanovení patrí okresným, prípadne krajským národným výborom, vykonávajú miestne národné výbory. Pred vydaním rozhodnutia o prípustnosti stvaby miestnej komunikácie určenej pre dopravu motorovými vozidlami vyžiada si miestny národný výbor, ak nie je stavebným úradom, vyjadrenie okresného národného výboru z hľadiska územného plánu a zaistenia bezpečnosti a plynulosti dopravy.

§ 22
Účelové komunikácie

(1) Účelové komunikácie slúžia spojeniu jednotlivých výrobných závodov alebo jednotlivých objektov a nehnuteľnosti s ostatnými pozemnými komunikáciami alebo komunikačným účelom v uzavretých priestoroch alebo objektoch.

(2) Pre stavbu účelovej komunikácie treba rozhodnutie o prípustnosti stavby podľa § 16 s tou zmenou, že pôsobnosť, ktorá podľa tohto ustanovenia patrí okresnému národnému výboru, vykonáva miestny národný výbor. Pred vydaním rozhodnutia o prípustnosti stavby účelovej komunikácie určenej pre dopravu motorovými vozidlami vyžiada si miestny národný výbor, ak nie je stavebným úradom, vyjadrenie okresného národného výboru z hľadiska územného plánu a zaistenia bezpečnosti a plynulosti dopravy.

(3) Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa nevzťahuje na účelové komunikácie v uzavretých priestoroch alebo objektoch.

Piata časť
SPOLOČNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 23
Čistenie chodníkov

(1) Vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti, ktorá hraničí s cestou alebo miestnou komunikáciou v súvisle zastavanej časti obce, je povinný zabezpečiť, aby priľahlý chodník bol riadne a včas čistený a pri ľadovici posypávaný, a to predovšetkým na zaistenie bezpečnej chôdze.

(2) Miestne národné výbory upravujú podrobnosti podľa potreby s prihliadnutím na miestne pomery a možnosti.

§ 24
Vykonávacie predpisy

Ministerstvo dopravy a spojov v dohode so zúčastnenými ústrednými orgámni vydá podrobnejšie predpisy na vykonanie tohto zákona, v ktorom najmä

a) upraví zaraďovanie pozemných komunikácií do cestnej siete a do siete miestnych komunikácií a vyraďovanie komunikácií z týchto sietí,

b) bližšie určí súčasti diaľnic, automobilových ciest a miestnych komunikácií,

c) upraví pestovanie cestného stromovia,

d) bližšie vymedzí práva a povinnosti užívateľov dialnic, automobilových ciest a miestnych komunikácií a zodpovednosť za stavebný stav, povahu a zjazdnosť týchto komunikácií a upraví ochranu týchto komunikácií,

e) určí, v ktorých prípadoch je pre konanie podľa § 7, § 8 ods. 1 a § 19 ods. 1 výnimočne príslušný krajský národný výbor.

§ 25
Zrušovacie ustanovenia

(1) Zrušujú sa všetky predpisy o veciach upravených týmto zákonom. Zrušuje sa zákon č. 147/1949 Zb., ktorým sa vydávajú niektoré predpisy o verejných cestách, zákonný článok I/1890 o cestách a mýtach, nariadenie č. 178/1941 Zb. o vzdialenostiach stavieb a prevádzkární od diaľnic a o ochranných lesoch pozdĺž diaľnic, nariadenie č. 1/1943 Zb. o čistení verejných chodníkov a nariadenie ministra techniky č. 2/1950 Zb. o pôsobnosti národných výborov pri

stavbe, správe a udržiavaní štátnych ciest.

(2) Predpisy o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu a ochrane lesného fondu zostávajú nedotknuté.

§ 26
Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Račianska 71, 813 11 Bratislava,
tel.: +421 2 888 91 864, +421 2 888 91 865, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.